

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
SOPOCKIEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI
2019-2024

ZA ROK 2019

Sopot 2020

Sopocki Program Przeciwdziałania Bezdomności 2019-2024 został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Sopotu Nr XII/204/2019 z dnia 19 grudnia 2019 r.

Program został przygotowany w celu zapewnienia działań profilaktycznych, interwencyjnych, osłonowych, aktywizujących i wspierających osoby doświadczające bezdomności w procesie usamodzielnienia. Program stanowi kompleksowy plan działań na rzecz wspierania osób bezdomnych.

Problem bezdomności i zagrożenie bezdomnością dotyczy mieszkańców Gminy Miasta Sopotu, którzy z różnych, także niezależnych od siebie przyczyn, znaleźli się w sytuacji, której własnym staraniem nie są w stanie zmienić. Jako osoby charakteryzujące się licznymi dysfunkcjami, wymagają wsparcia władz lokalnych odpowiedzialnych za wszystkich mieszkańców niezależnie od ich zamożności i statusu społecznego.

Pracownicy Sekcji ds. Osób Bezdomnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie cyklicznie przeprowadzają badanie socjodemograficzne populacji osób bezdomnych. Pracownicy socjalni w dniach 5-6 grudnia 2019 r., wraz z wolontariuszami Caritas Archidiecezji Gdańskiej, wspierani przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej i Policji, przeprowadzili 64 ankiety, w tym 54 z mężczyznami i 10 z kobietami. 6 osób odmówiło współpracy w tym zakresie. Ankiety zostały przeprowadzone m.in. w miejscach niemieszkalnych, na działkach, w mieszkaniach chronionych, Zimowym Punkcie Interwencyjnym Caritas, hospicjum, w autobusie SOS. Spośród osób ankietowanych tylko 22 z nich posiadały ostatni meldunek w Sopocie. 42 osoby posiadały ostatni meldunek w innej miejscowości na terenie województwa pomorskiego lub pochodziły z innego regionu kraju, w tym 2 osoby to obywatele Rosji. 30 osób spośród ankietowanych przebywało w miejscach niemieszkalnych (m.in. opuszczone garaże, śmietniki, ulica, altanki działkowe).

Celem głównym Programu jest Zmniejszenie skali zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Cele szczegółowe Programu to: profilaktyka bezdomności, wsparcie osłonowe, aktywizacja osób bezdomnych, usamodzielnienie osób wychodzących z bezdomności. Rezultaty działań, które mają prowadzić do osiągnięcia poszczególnych celów, zostały omówione poniżej.

1. Profilaktyka bezdomności

Zapobieganie problemowi bezdomności oraz monitorowanie osób zagrożonych bezdomnością jest jednym z kluczowych zadań, prowadzących do ograniczenia tego zjawiska. W 2019 r. podejmowano działania monitorujące sytuację życiową osób żyjących w trudnych warunkach lokalowych, zadłużonych, zagrożonych eksmisją czy doświadczających ubóstwa. Osoby, które doświadczają ww. problemów stają się osobami zagrożonymi bezdomnością, w tym wypadku kluczowe znaczenie mają działania prewencyjne.

W okresie sprawozdawczym, Wydział Lokalowy Urzędu Miasta Sopotu zdiagnozował 303 osoby, które posiadały zadłużenia w opłacaniu czynszu. W stosunku do dłużników podjęto 517 działań interwencyjnych w formie upomnień, wezwań do zapłaty, uprzedzeń o zamiarze wypowiedzenia umowy najmu, wypowiedzeń umowy najmu. W wyniku prowadzonych działań interwencyjnych:

- 38 osób ukończyło Sopotcki program edukacji czynszowej dłużników komunalnych lokali mieszkalnych i socjalnych – umorzenia należności zostaną przeprowadzone do 30.06.2020r.

- 136 osób podjęło spłatę długu w ratach.

Osoby posiadające zadłużenie podejmowały również współpracę z pracownikami MOPS Sopot na rzecz zmiany swojej sytuacji. Praca ta polegała m.in.: na złożeniu wniosków o mieszkanie socjalne, złożeniu wniosku o umieszczenie w DPS, podjęciu zobowiązania do podpisania ugody z UM Sopot na spłatę zadłużenia, prowadzeniu pracy socjalnej.

Podpisanie kontraktu socjalnego lub też Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności (IPWzB) pozwala określić wspólne działania pomiędzy klientem a pracownikiem socjalnym i/lub asystentem osoby bezdomnej. Dokument taki pozwala usystematyzować działania obu stron. Jest ustalany wspólnie ze stronami, a w przypadku kierowania do placówki takiej jak schronisko jego zawarcie jest wymagane. Jest to też jedno z głównych narzędzi w pracy z klientem, które pozwala określić krok po kroku działania, które mają na celu poprawę sytuacji socjalno-bytowej klienta. W 2019 r. prowadzono prace z osobami bezdomnymi w oparciu o kontrakty socjalne i IPWzB, którymi objęto łącznie 64 osoby. W 2019 roku wsparciem MOPS objętych było 125 osób (97 rodzin otrzymało świadczenie z powodu bezdomności przyznane decyzją).

Pracownicy Sekcji ds. Bezdomnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sopocie przeprowadzili w czterech sopockich szkołach średnich, Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Sopocie oraz ze studentami I roku pracy socjalnej Uniwersytetu Gdańskiego zajęcia edukacyjne dotyczące likwidowania stereotypów odnoszących się do osób bezdomnych. MOPS Sopot prowadził także akcje informacyjne dot. problemu bezdomności. Plakaty informacyjne na temat możliwości uzyskania pomocy dystrybuowano do spółdzielni mieszkaniowych i urzędów (plakaty dostarczono do 15 miejsc oraz rozdano wśród osób reprezentujących różnorodne instytucje podczas spotkań w MOPS, łącznie 100 plakatów). Dystrybuowano wśród osób bezdomnych ulotki dotyczące odmrożeń – zapobiegania i leczenia.

Dwa razy w roku – na wiosnę i jesień, spotyka się nieformalna grupa, która omawia działania, przepływ informacji, wymienia się dobrymi praktykami dotyczącymi zabezpieczenia i pracy z osobami bezdomnymi przebywającymi na terenie Sopotu w miejscach niemieszkalnych ze szczególnym uwzględnieniem sezonu letniego i zimowego. Spotkania te służyły również poznaniu ofert, praw, obowiązków poszczególnych instytucji, które mogą być użyte w pracy z osobami bezdomnymi, poprawy ich sytuacji socjalno-bytowej oraz likwidacji niepożądanych zachowań takich jak np. żebractwo.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1		
Profilaktyka bezdomności		
Wskaźnik		2019
1.	Liczba osób bezdomnych objętych kontraktem socjalnym i Indywidualnym Programem Wychodzenia z Bezdomności ¹ .	64
2.	Liczba osób zagrożonych bezdomnością, z którymi zawarto kontrakt socjalny.	4
3.	Liczba osób zagrożonych bezdomnością, tj. posiadających zadłużenia w opłaceniu czynszu.	303
4.	Liczba instytucji, w których zostały przeprowadzone zajęcia edukacyjne przez MOPS Sopot.	6

¹ (Wskaźnik SIPSS, II 14)

5.	Liczba osób zagrożonych bezdomnością, którzy podjęli współpracę z pracownikami pomocy społecznej.	6
6.	Wdrożone procedury przepływu informacji między podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem bezdomności.	Nieformalna współpraca
7.	Liczba podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem bezdomności, które podpisały porozumienie o współpracy.	Nieformalna współpraca 6 podmiotów: - Policja - Straż Miejska - Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego - Urząd Miasta Sopotu - Caritas Archidiecezji Gdańskiej - Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie

2. Wsparcie osłonowe osób bezdomnych

Bardzo ważnymi działaniami są działania interwencyjne i działania osłonowe wspierające osoby znajdujące w kryzysie bezdomności. Takie działania mają za zadanie zidentyfikowanie miejsc, w których przebywają osoby bezdomne, zweryfikowanie ich liczby oraz zapewnienie schronienia i niezbędnej pomocy w celu zapewnienia im bezpieczeństwa. W 2019 r. skorzystało:

- z pomocy finansowej – 68 osób
- z pomocy prawnej – 12 osób
- z pomocy w sprawach lokalowo/meldunkowych – 17 osób
- z pomocy w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności – 7 osób.

W siedzibie jadłodajni Caritas Archidiecezji Gdańskiej w Sopocie odbyło się 38 dyżurów prowadzonych przez pracowników Sekcji ds. Osób Bezdomnych MOPS Sopot podczas których udzielono 80 porad osobom korzystającym ze stołówki, które z wielu różnych względów nie chciały skorzystać z pomocy pracownika socjalnego w siedzibie MOPS lub pochodzą z innej gminy.

Jadłodajnia jest także miejscem, gdzie osoby bezdomne mogą otrzymać wsparcie w formie posiłku weekendowego, wydawanego w każdą sobotę i niedzielę w postaci gorącej zupy, którą wydano 2146 razy.

Kolejną formą pomocy prowadzoną przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej jest Zimowy Punkt Interwencyjny. Jest to miejsce zapewniające codzienne schronienie osobom bezdomnym w momencie obniżenia temperatury, zapewnienie im gorącego napoju oraz udzielanie fachowych informacji gdzie szukać pomocy w odniesieniu do trudnych sytuacji życiowych. W 2019 r. z usług ZPI łącznie skorzystało 112 osób. Jednorazowo korzystało od 2 do 11 osób.

W 2019 roku wraz ze Strażą Miejską udało się przeprowadzić 44 patrole po miejscach niemieszkalnych na terenie gminy Sopot. Podczas patroli ujawniono i nawiązano kontakt z 55 osobami, które otrzymały informacje o możliwej pomocy, zwłaszcza w formie schronienia. Patrole miały za zadanie kontrolowanie miejsc pobytu osób bezdomnych celem poprawy ich sytuacji socjalno-bytowe.

Osoby będące w kryzysie bezdomności mogą również liczyć na pomoc w formie schronienia. W 2019 r. skorzystały z niej 62 osoby, w tym 48 osób skorzystało ze schroniska, 14 z noclegowni. 10 osób korzystało z ogrzewalni.

Od grudnia 2018 roku osoby bezdomne mogą skorzystać z usługi Autobusu SOS kursującego na trasie Gdańsk – Sopot z możliwością dowiezienia do ogrzewalni w Gdańsku. W autobusie SOS osoby bezdomne otrzymują również ciepły posiłek, czystą odzież oraz wsparcie ratownika medycznego. W roku sprawozdawczym z takiej formy pomocy skorzystano 1995 razy. Wydano 4499 ciepłych posiłków a 179 osób skorzystało z dowozu do ogrzewalni.

Formą wsparcia osłonowego osób bezdomnych jest również streetworking. Zadaniem streetworkera jest nawiązanie kontaktu z osobą bezdomną w przestrzeni publicznej, w miejscu gdzie często czuje się najbezpieczniej, a z wielu względów nie jest w stanie zgłosić się do instytucji pomocowych (nie wie gdzie są, nie wie, że przysługuje jej pomoc, odczuwa wstyd przed zgłoszeniem się). Streetworker jest często pierwszą osobą, która pochyla się nad taką osobą. Informuje o możliwościach pomocy, nie tylko rzeczowej czy finansowej, ale również ubezpieczenia zdrowotnego. Wspiera w działaniach, wysłucha, nie będzie niczego oczekiwał. Sopotscy streetworkerzy prowadzą również pomoc przedmedyczną. W Sopocie, z uwagi na turystyczny charakter miasta i dużą ilość osób

bezdomnych przyjezdnych, praca streetworkerów jest jedną z podstawowych form wsparcia dla osób bezdomnych.

Streetworking w 2019 roku był prowadzony w okresie od 15 kwietnia do 30 września, w tym od 1 czerwca do 30 września codziennie, w okresie 15 kwietnia-31 maja – 4/5 razy w tygodniu. Łącznie odbyło się 150 dyżurów, nawiązano 1425 kontaktów z osobami w potrzebie, w tym 309 kontaktów dotyczyło kobiet (pomoc przedmedyczna, zmiana opatrunków, wydanie środków opatrunkowych, witamin, magnezu itp. – 717 przypadków). Szczególną uwagę zwracano też na obecność osób narodowości romskiej. Nawiązano 39 kontaktów w tym 23 z dziećmi i 16 dorosłymi.

Streetworking na zlecenie miasta prowadzi Fundacja Czyste Dźwięki.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2

Wsparcie osłonowe

Wskaźnik		2019 r.
1.	Liczba patroli pracowników pomocy społecznej, straży miejskiej i policji.	44
2.	Liczba dyżurów/ porad pracowników socjalnych w siedzibie CAG	38
3.	Liczba osób, które skorzystały z porad/interwencji/schronienia.	62 – schronienie (w tym 48 schronisko, 14 noclegownia)
4.	Liczba osób bezdomnych, która podjęła działania w sferze społecznej/zawodowej integracji.	17

3. Aktywizacja osób bezdomnych

Pracownicy MOPS Sopot prowadzili zróżnicowane działania, mające na celu readaptację społeczną osób bezdomnych w oparciu o Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności oraz kontrakty socjalne. W 2019 r. osób realizujących IPWzB oraz kontrakt socjalny było 64, które są opracowywane indywidualnie dla każdej osoby.

Asystowanie Osobie Bezdomnej lub zagrożonej bezdomnością jest metodą pracy, która polega na wspieraniu i towarzyszeniu osobie zmotywowanej do osiągnięcia samodzielności życiowej. Wsparciem Asystenta Osoby Bezdomnej objętych zostało 17

osób. Asystent pomagał w kontaktach z urzędami, lekarzami czy organizował pomoc w odzyskaniu świadectw pracy celem otrzymania świadczeń emerytalnych.

Do reintegracji społecznej osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością zaliczamy również:

- zapewnienie szkoleń i poradnictwa podnoszącego kompetencje społeczne – skorzystało 17 osób, wszystkie osoby były uczestnikami Centrum Integracji Społecznej i Klubu Integracji Społecznej;
- udzielanie pomocy psychologicznej uwzględniającej przyczyny i efekty bezdomności – skorzystało 7 osób;
- terapia uzależnień oraz podtrzymywanie efektów terapeutycznych u osób, które przebywały w ośrodkach zamkniętych oraz szpitalach – 5 osób podjęło terapię uzależnień.

Centrum Integracji Społecznej oraz Klub Integracji Społecznej jest pomostem pomiędzy pomocą społeczną a otwartym rynkiem pracy, których działalność przyczynia się do usamodzielnienia ekonomicznego i społecznego i rozpoczęcia samodzielnego życia osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. W 2019 r. ze wsparcia CIS i KIS skorzystało łącznie 17 osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Dzięki prowadzeniu zindywidualizowanych działań z zakresu reintegracji zawodowej motywujących osoby bezdomne oraz zagrożone bezdomnością do podnoszenia swoich kwalifikacji i podjęcia zatrudnienia 17 osób skorzystało z poradnictwa zawodowego, kontaktów z Powiatowym Urzędem Pracy oraz wszystkie z 17 osób rozpoczęło proces usamodzielnienia i ponownego nabywania umiejętności społecznych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3 **Aktywizacja bezdomnych**

Wskaźnik		2019 r.
1.	Liczba osób bezdomnych/zagrożonych bezdomnością, które skorzystały z różnorodnych zindywidualizowanych form wsparcia z zakresu readaptacji społecznej.	17
2.	Liczba osób bezdomnych/zagrożonych bezdomnością, które podjęły działania w zakresie aktywizacji zawodowej.	17

3.	Liczba osób bezdomnych/zagrożonych bezdomnością, która zrealizowała IPWzB /kontrakt socjalny.	64
4.	Liczba osób bezdomnych/zagrożonych bezdomnością, która w efekcie reintegracji zawodowej rozpoczęła proces usamodzielniania.	17

4. Usamodzielnienie osób wychodzących z bezdomności

Usamodzielnianie osób wychodzących z bezdomności nie jest procesem łatwym i niewiele osób ma szansę na trwałe efekty końcowe. Wynika to m.in. z trudności z uzyskaniem mieszkania, trudnościami ze znalezieniem pracy, brakiem umiejętności społecznych, uzależnieniami czy strachem przez zmianą i rozpoczęciem samodzielnego życia pomimo potencjału, którym dysponują. Niektóre osoby bezdomne nawet po uzyskaniu świadczeń emerytalnych, dzięki którym są w stanie samodzielnie funkcjonować woli pozostać w placówkach dla osób bezdomnych. Dlatego niezwykle ważne są działania aktywizujące i wspierające osoby bezdomne w uzyskaniu samodzielności i w rezultacie w wyjściu z bezdomności.

Ważnym wsparciem w procesie usamodzielniania się osób bezdomnych jest funkcja Asystenta Osoby Bezdomnej. W 2019 r. jego wsparciem objętych zostało 17 osób. Asystent pomagał w kontaktach z urzędami, lekarzami czy organizował pomoc w odzyskaniu świadectw pracy celem otrzymania świadczeń emerytalnych.

Kolejną formą wsparcia w procesie usamodzielniania osób bezdomnych i wychodzących z bezdomności jest pobyt w mieszkaniu chronionym prowadzonym przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta oraz w mieszkaniu chronionym prowadzonym przez Gminę Miasta Sopotu. Do mieszkania kierowane są osoby bezdomne z terenu Sopotu, realizujące Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności lub kontrakt socjalny zawarty z pracownikiem MOPS Sopot. W 2019 r. w mieszkaniach chronionych przebywało 12 osób, a w lokalach treningowych 11 osób. Pracownicy Sekcji ds. Osób Bezdomnych MOPS Sopot mogą również pomóc w wynajęciu mieszkania na wolnym rynku i uzyskaniu pokrycia kosztów najmu.

Dzięki pracy prowadzonej z osobami bezdomnymi takimi jak: rozmowy wspierające, wsparciu i motywowaniu do zmiany sytuacji socjalno-bytowej, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy finansowej i rzeczowej 5 osób przestało korzystać z pomocy społecznej i przeszło drogę do pełnej reintegracji społeczno-zawodowej.

W grudniu 2019 r. Prezydent Miasta Sopotu przekazał pięciu osobom wychodzącym z bezdomności tzw. **Mieszkanie Docelowe**, które będą wynajmować na podstawie umowy najmu. Mieszkanie Docelowe to rozwiązanie, które jest efektem wieloletniej współpracy Miasta Sopotu z sopockim MOPS-em oraz organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób bezdomnych, stanowiące końcowy etap procesu usamodzielniania. Mieszkanie Docelowe to innowacyjna forma wsparcia, opracowana w ramach miejskiego systemu mieszkalnictwa dla osób bezdomnych, będącego częścią Sopockiego Programu Przeciwdziałania Bezdomności. Urząd Miasta Sopotu wyremontował 140 metrowe mieszkanie, które składa się z 5 pokoi oraz dwóch łazienek i kuchni oraz przeznaczył je na lokal socjalny dla usamodzielnionych osób wywodzących się ze środowiska osób bezdomnych. Mieszkanie Docelowe jest rodzajem mieszkania socjalnego. Osoby, które w nim zamieszkają będą podejmować samodzielne decyzje i działać całkowicie autonomicznie, nie otrzymując już dedykowanego wsparcia.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4
Usamodzielnienie osób wychodzących z bezdomności

Wskaźnik		2019 r.
1.	Liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w procesie usamodzielniania, objętych wsparciem opiekuna-asystenta osoby bezdomnej.	17
2.	Liczba osób bezdomnych/zagrożonych bezdomnością w procesie usamodzielniania, które podjęły działania podnoszące kompetencje społeczne i zawodowe.	17
3	Liczba usamodzielnionych osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością.	5

4.	Liczba osób bezdomnych, która w wyniku pełnej reintegracji społeczno-zawodowej przestała korzystać z pomocy społecznej.	5
----	---	---

5. Podsumowanie

Działania w 2019 roku nakierowane były na poprawie funkcjonowania społecznego, kompensacji deficytów, w tym poprawę jakości życia i podniesieniu kompetencji społecznych i zawodowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Ważnym zagadnieniem była profilaktyka bezdomności i uwrażliwianie mieszkańców Sopotu na ten problem. W okresie zimowym dyżury pełnił Zimowy Punkt Interwencyjny, a osoby bezdomne mogły skorzystać z pobytu w schronisku czy noclegowni. Do osób bezdomnych kierowano specjalistyczne wsparcie. Zapewniono wsparcie asystenta osoby bezdomnej. Jego zadaniami było wspieranie klientów realizacji IPWzB lub kontraktu socjalnego, m.in. pomoc w sprawach urzędowych, pomoc w poszukiwaniu pracy, motywowanie do zmiany stylu życia.

Ważna była również praca z osobami bezdomnymi w kierunku ich usamodzielnienia w oparciu o Centrum Integracji Społecznej i Klub Integracji Społecznej, a także pomoc psychologiczną czy terapię uzależnień. W procesie wychodzenia z bezdomności duże znaczenie ma również możliwość skorzystania z pobytu w mieszkaniu chronionym lub lokalu treningowym. Końcowym etapem wychodzenia z bezdomności i zwieńczeniem całego procesu będzie możliwość zamieszkania w Mieszkaniu Docelowym na podstawie umowy najmu, gdzie osoby usamodzielnione będą mogły podejmować w pełni autonomiczne decyzje.

Rekomendacje w zakresie wsparcia osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- stały monitoring sytuacji osób bezdomnych.
- prowadzenie działań profilaktycznych wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób zadłużonych, bezrobotnych i biernych zawodowo,

- prowadzenie działań interwencyjnych, osłonowych, aktywizujących i wspierających osoby bezdomne w celu zminimalizowania skutków bezdomności, motywowanie tych osób do podjęcia starań w kierunku wyjścia z bezdomności,
- wspieranie działań z zakresu streetworkingu,
- rozwój i wspieranie systemu mieszkalnictwa chronionego oraz pozyskiwanie lokali na mieszkania „docelowe” dla osób bezdomnych, osób wychodzących z bezdomności oraz osób usamodzielnionych.